

Republikkens skoleform nu

Allan Tarp, lektor, VUC Aarhus

Republikken fik vi ikke, men derfor kan vi jo godt få republikkens skoleform, som den findes i de tres Nordamerikanske republikker. Og som bygger på frihed, lighed og fællesskab.

Frihed til at den unge kan afdække og udvikle sit individuelle talent gennem daglige lektier i selvvalgte halvårsblokke; går fagblokken godt, får man ros og tilbud om flere af samme slags; går den ikke godt, får man også ros for det mod, man har udvist ved at give fagblokken en chance.

Lighed mellem de to køn, så drengene ikke påtvinges faste klasser med samvær med piger, som mentalt er to år ældre, til stor skade for både piger og drenge.

Fællesskaber, flere forskellige og gentaget dagligt over et halvt år. Og fællesskaber, som bygger på faglig nysgerrighed og ikke på fødselsår eller etnisk eller familiemæssig baggrund.

Republikkens skoleform har et klart formål: læring. Krybdyr kan ikke lære, men pattedyr kan, så længe de pattes. Dog kan pattedyret menneske lære hele livet, da vores gribere muliggør udvikling af begreber og sprog. Derfor er republikkens skoleform tredelt. Først en oplysende primærskole for børn, så en talentudviklende sekundærskole for unge. Og endelig en jobrettet tertiær skole for voksne.

Primærskolen for børn formidler grundlæggende viden om sprog og samfund, og om tal og natur. Børnene følges ad aldersmæssigt. Der er faste klasser, som skifter lærer hvert år efter '1 klasse - 1 lærer' princippet. En lærer har sit eget klasseværelse som ramme for samværet med årets klasse. Og har derfor god tid til at tilpasse sin undervisning til det enkelte barns baggrund. Hyppig samlæsning af naboklasser betyder periodevis tolærerdekning.

Sekundærskolen byder den unge velkommen med et løfte: "Du har et talent, som det er skolens opgave sammen med dig at afdække og udvikle gennem daglige lektier i selvvalgte halvårsblokke af praktisk eller teoretisk art." Også her har lærerne eget klasseværelse, hvor de formidler deres hovedfag til halvårshold, som har valgt fagblokken af nysgerrighed eller af interesse. Det sidste år på sekundærskolen prøves kræfter med blokke fra den tertiære skole.

På tertiærskoler opbygger voksne ekspertise inden for praktiske eller teoretiske professioner. Lokale tertiærskoler tilbyder toårige praktiske diplomgrader eller teoretisk grundlag for overførsel til et regionalt fireårigt universitet, hvis bachelorgrader fører til job i den private eller offentlige sektor.

Blokopdelingen sikrer, at man kan overføre blokke til andre universiteter i indlandet og udlandet. Og sikrer, at man kan genbruge sine blokke, hvis man skifter profession, eller ønsker at opkvalificere sin diplomgrad til en bachelorgrad, enten under studiet eller senere i livet.

Republikkens skoleform er brugervenlig og effektiv. 95% af en årgang er i gang med tertiære universitetsblokke som 18årig, og ligeså mange har en diplomgrad som 20årig. Halvdelen får nu et praktisk job, og den anden halvdel går videre, så 50% af en årgang har en bachelorgrad som 22årig, og derefter påtager sig et vidensjob. Som senere kan føre til andre vidensjob gennem ekstra fagblokke taget om sommeren eller på aftenskole eller som fjernundervisning. Enkelte går videre til master- eller forskergrader på forskerskoler. I primærskolen har lærerne bachelorgrader, i sekundærskolen og på de toårige tertiærskoler mastergrader, og på de fireårige tertiærskoler har lærerne en forskergrad.

Republikkens blokopdelte skoleform har dannet international standard. Overgangen fra industri til vidensøkonomi betyder, at nationens velstand vokser med befolkningens vidensniveau. Og netop republikkens blokopdelte skoleform er så fleksibel, at stort set alle får udviklet deres personlige talent til et niveau, som kan give både den enkelte og nationen et solidt økonomisk grundlag..

Eneste undtagelse er EU, der stædigt holder fast i enevældens linieopdelte embedsuddannelser, som ikke sigter på individuel talentudvikling, men på at udsortere befolkningens elite til at besætte

embeder i den centrale eller lokale administration. Og som blev skabt omkring år 1800 af Preussens enevælde for at hindre oplysning og demokrati i at brede sig fra Frankrig.

Allerede antikkens græske sofister så oplysning som forudsætning for demokrati: Kender man forskel på natur og vedtægt, kan man undgå skjult formynderi i form af vedtægt præsenteret som natur.

Filosofferne havde den modsatte opfattelse: Vedtægt findes ikke, for alt fysisk er eksempler på metafysiske former, som kun kan ses af filosoffer uddannet på Platons akademi. Derfor skal folket opgive demokrati og acceptere formynderi af filosofferne, som har kontakt til det metafysiske.

Den kristne kirke overtog med kyshånd ideen om metafysisk formynderi, blot blev akademierne lavet om til klostre, indtil reformationen genoprettede akademierne. Heller ikke kejsere eller konger havde noget imod at være indsat af Herrens nåde.

Metafysisk formynderi sluttede, da naturvidenskaben med Newton påviste, at månen ikke bevæger sig mellem stjernerne, men falder mod jorden ligesom æblet. Og at hverken månen eller æblet følger en metafysisk uberegnelig vilje, men deres egen vilje, som er beregnelig, fordi den kan sættes på formel.

Newtons opdagelse lagde grunden til 1700-tallets oplysningstid: Når faldende æbler følger deres egen vilje, så kan vi mennesker gøre det samme og erstatte formynderi med demokrati. Resultatet blev to demokratier, et i USA og et i Frankrig. USA har stadig sin første republik, Frankrig sin femte, da Preussen gang på gang forsøgte at vælte den franske republik.

Først fik Frankrig overtaget ved at mobilisere befolkningen med oplysning og demokrati. Som modtræk oprettede Preussen en stærk centraladministration med en tilhørende dannelsesskole, som fik tre formål: Befolkningen skal holdes uoplyst, så den ikke forlanger demokrati. Befolkningen skal indpodes nationalisme, så den ser sig selv som et 'folk', tyskere, som skal bekæmpe andre 'folk', især det franske med dets demokrati. Og befolkningens elite skal udskilles til centraladministrationen. Og dannes, så de kan blive en ny vidensadel til erstatning for den gamle blodadel, som jo ikke magtede at forhindre oplysning og demokrati i at brede sig fra Frankrig.

Det øvrige Europa overtog med kyshånd den preussiske dannelsesskole. Og beholdt den, da enevælden senere erstattedes af demokrati. Også i Danmark er det stadig sådan, at kun 13% af en årgang får en universitetsuddannelse: Kun den bedste halvdel kommer på gymnasiet, hvorfra kun den bedste halvdel går videre til universitetet, hvor kun den bedste halvdel består. Heraf får kun den bedste halvdel embede i centraladministrationen eller i dens mange forgreninger ud over landet. Resten af de højuddannede må klare sig som underbetalte daglejere eller med ufaglært arbejde.

Et linjeopdelt dannelsessystem passer perfekt til et samfund bygget på landbrug og industri: primærskolen producerer ufaglærte og faglærte, sekundærskolen medarbejdere til forretning og kontor, og tertiærskolen personer til de mange embeder i den offentlige sektor. Men i en vidensøkonomi, er et linjeopdelt dannelsessystem et problem, som har udviklet sig til en ren katastrofe i den danske sekundærskole.

I andre lande er pubertetens overgang fra barn til ung ensbetydende med skoleskift. Men ikke i Danmark, hvor ungdomsuddannelsen er todelt. Først tvinges de unge til at forblive endnu 3-4 år på barneskolen, forsøgt undervist af dennes lærere, som kun er uddannet til at undervise børn. Resultatet er da også derefter. De unge fastholdes på en skole med mange ufaglærte lærere. Fravær af daglige lektier muliggør fritidsarbejde, som igen muliggør hyppige drukture.

Og efter tre års ugentlig druk i den første ungdomsuddannelse fortsætter drukfesten endnu tre år i den næste. Især for pigerne, som der nu er dobbelt så mange af. For de jævndrende drengene lider under at være to år bagud udviklingsmæssigt, så mange forlader skolen som ufaglærte, og dropper også hurtigt ud af de efterfølgende erhvervsuddannelser.

Efter sekundærskolen kommer så en urskov af tertiære skoler. For Danmark har verdensrekord i at skabe flest videregående uddannelser. Men ukoordinerede desværre, så man ikke kan skifte

studieby eller udbygge sin uddannelse uden at underkastes en meritvurdering, som oftest siger 'forfra'. Og så man sjældent kan tage udenlandske tertiærblokke med hjem til sit hjemlige studium.

Når bachelorgraden endelig er i hus, påtvinges man en mastergrad, der alene har til formål at undersøge, hvem der er egnet til at fortsætte med en forskergrad, som naturligvis tages på eget universitet med efterfølgende ansættelse samme sted, til trods for at den internationale standard er, at man selvfølgelig skifter universitet begge gange.

Slutresultat: Tæt på 30 år har 13% af en årgang en universitetsseksamen, medens dobbelt så mange har siddet den mere eller mindre af på en af professionshøjskolerne, som først blev omdøbt til CVU'er og siden til University Colleges. For så kan de nemlig medtælles i statistikken, så Danmark begynder at nærme sig det forjættede internationale mål, der siger, at 50% af en årgang skal have en universitetsgrad.

Men er det da ikke naturligt, at kun de bedste karakterer går videre? Måske, hvis karaktersystemet var troværdigt. Igen udskiller Danmark sig ved at have sit helt eget karaktersystem. Som stort set eneste land i verden holder vi fast på mundtlige karakterer og mundtlige eksaminer. Resten af verden bruger skriftlige karakterer, hvor karakteren er baseret på et gennemsnit af periodens faglige præstationer.

I Danmark skal læreren derimod give standpunktskarakterer, som alene tager hensyn til elevernes aktivitet lige omkring det tidspunkt, karakteren gives på, og som altså ikke må medregne tidligere aktivitet og prøver eller manglende afleveringer eller manglende fremmøde. Det er alene lærerens skøn over elevens aktuelle standpunkt, der bestemmer karakteren. Eleverne ved naturligvis dette, og lige op til en karaktergivning er der derfor ingen grænse for elevernes villighed til at aflevere opgaver og til at række hånden i vejret, når læreren stiller klassen et spørgsmål.

Går man i stå til en mundtlig eksamen får man hjælp af det ene ledende spørgsmål efter det andet, samt af censors velvilje til at overveje en lille bestårkarakter, hvis disse spørgsmål alligevel ikke virker.

Også den skriftlige eksamen skjuler elevernes faglige formåen, for her bruger ministeriet en oversættelsesskala, hvor man kun behøver at regne hver femte opgave for at bestå folkeskolens afgangsprøve i matematik.

Kort sagt, det danske skolesystem er fuld af snyd. Eleverne snyder med lektier og opgaveaflevering. Skolen snyder med mundtlige standpunktskarakterer, som skjuler eleverens manglende faglige færdigheder. Og centraladministrationen snyder med den internationale statistik ved at medtælle alle, der drikker sig gennem ungdomsuddannelserne.

Mon ikke det er på tide at nedsætte en skolekommission, som kan globalisere det danske skolesystem fra bund til top?

Et barn har ikke behov for en kraftig begrebsmæssig opdeling af sin omverden, men har behov for et trygt møde med en omverdensguide, en lærer, som har specialiseret sig i barnets alderstrin. Derfor bør barnet skifte lærer hvert år, så lærerne kun underviser et bestemt klassetrin i stedet for at følge en klasse.

Efter puberteten begynder den unges identitetsarbejde. Her skal omverdenen opdeles i adskilte fagområder. For at finde sit talent skal den unge prøve kræfter med forskellige fagblokke efter eget valg. For at udvikle talentet skal den unge kunne fravælge gode fagblokke og tilvælge frugtbare. Det sker ved at den unge sammensætter sit eget halvårsskema, som gentages dagligt, da daglige lektier i alle fag sikrer god indlæring.

De unge stortrives med daglige lektier i selvvalgte halvårsblokke, da fraværet af faste klasser betyder fravær af specialklasser, man fravælger blot uheldige blokke næste halvår. Ligeledes forsvinder mobning, da der ikke er tid til at opbygge et gruppepres i halvårslige blokke.

Også lærerne trives på republikkens skole. I barneskolens første klasser dækker læreren alle fire omverdensfag, der senere gradvist opdeles i fagområderne samfund & sprog og natur & matematik med først to og siden fire forskellige lærere. I skolen for de unge underviser lærerne kun i deres hovedfag. I begge skoleformer har de egne lokaler, hvor de underviser samme årgang i barneskolen eller samme fagblokke i skolen for de unge.

Også skatteborgerne er tilfredse: Grundet fravær af specialklasser og mobning koster republikkens skole omtrent det halve af, hvad en linjeopdelt skole koster. Og en skoleform, som ændrer drenges status fra ufaglærte til at ingeniør som 22årig, vil straks sætte gang i landets økonomi.

En dansk skoleglobaliseringskommission bør ledes af OECD, og endelig ikke af danske eksperter, som jo mister deres ekspertise, hvis skolesystemet globaliseres. OECD vil sandsynligvis anbefale følgende plan:

Kommunerne indretter lokale skoler til primærskoler for børn med årlige lærerskift, så lærerne kun har én klasse. På de første klassetrin dækker læreren alle fire omverdensfag: Natur og samfund, sprog og matematik. Senere specialiserer lærerne sig i enten natur & matematik eller samfund & sprog. Læreren har et fast klasseværelse, hvor der hvert år kommer en ny klasse.

I 7. klasse begynder arbejdet med at afdække og udvikle de unges individuelle talenter, først på en fireårig sekundærskole, så efterfulgt af toårige eller fireårige tertiær skoler. Alle fag er opdelt i halvårsblokke koordineret med den internationale standard, så det er muligt at tage blokke på udenlandske skoler. Sekundærskolen ligger centralt, typisk i hver stationsby. Tertiærskolerne findes regionalt som fireårige bachelorcollege med toårige satellitskoler i købstæderne, hvor der tilbydes toårige teoretiske og praktiske diplomgrader, herunder håndværkeruddannelser. Diplomgrader kan senere udbygges med ekstra blokke til bachelorgrader.

De nuværende gymnasier og VUC'er omdannes til 4årige sekundærskoler, eller til 2årige tertiærskoler ligesom erhvervsskolerne. De nuværende professionshøjskoler omdannes til fireårige bachelorskoler, og de nuværende universiteter omdannes til rene forskerskoler.

En omstilling fra enevældens linjeopdelte embedsuddannelse til republikkens blokopdelte talentudvikling kan være gennemført i 2020. Det vil gøre Danmark til en ædru konkurrent i den globale vidensøkonomi.